AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 21.6.2006
COM(2006) 325 végleges

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

a fogyasztók számára kínált termékek árának feltüntetésével kapcsolatos fogyasztóvédelemről szóló, 1998. február 16-i 1998/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtásáról

ELŐSZÓ

E közlemény célja annak vizsgálata, hogy a tagállamok hogyan hajtották végre a fogyasztók számára kínált termékek árának feltüntetésével kapcsolatos fogyasztóvédelemről szóló 1998/6/EK irányelvet. A közlemény erre a kérdésre korlátozódik, amelyről nyilvános konzultációra törekszenek. Kérjük, hogy minden érdekelt fél 2006. szeptember 1-jéig küldje el válaszát az Európai Bizottságnak. Megjegyzéseiket („Első konzultáció az árfeltüntetési irányelvről” megjelöléssel) szíveskedjenek a következő címek egyikére elküldeni:

Európai Bizottság

Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság

Rue de la Loi 200

B-1049 Brüsszel

Belgium

vagy e-mailen: SANCO-B2@ec.europa.eu

A válaszok és a megjegyzések az Európai Bizottság honlapján nyilvánosságra kerülnek, kivéve ha a feladó kifejezetten másképp kívánja. A konzultációs időszak lejárta után a Bizottság felméri, hogy szükséges-e nyilvános meghallgatást szervezni az e jelentésben alább felvetett kérdések további megvitatásához.

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

a fogyasztók számára kínált termékek árának feltüntetésével kapcsolatos fogyasztóvédelemről szóló, 1998. február 16-i 1998/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv végrehajtásáról

(EGT vonatkozású szöveg)

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 4

2. Az irányelv legfontosabb rendelkezései 4

3. A szabályozás lehetőségei 5

3.1. Az általános kötelezettség és korlátai 5

3.2. Az egységár: a kizárás esetei 6

3.3. Az egységár: pozitív jegyzékek 7

4. A feltüntetés követelményei 8

5. Hirdetések 8

6. Kiskereskedelmi kisvállalkozások 9

7. Következtetések 11

MELLÉKLET - Kérdések a konzultációhoz 13

1. BEVEZETÉS

Valamennyi tagállam fogadott el nemzeti jogszabályi intézkedéseket a fogyasztóknak kínált termékek árának feltüntetésével kapcsolatos fogyasztóvédelemről szóló 98/6/EK irányelv átültetésére. E helyütt a Bizottság a 12. cikknek megfelelően beszámol az irányelv alkalmazásáról.

A Bizottság egyelőre nem tartja indokoltnak javaslatot előterjeszteni az irányelv 12. cikke alapján. A Bizottság ugyanis nincs meggyőződve arról, hogy az árak feltüntetésével kapcsolatos nemzeti jogszabályok közötti különbségek olyan jelentős belső piaci akadályokat képeznének, amelyek szabályozói beavatkozást indokolnak. Erről a kérdésről a konzultáció fényében kell majd határozni.

Az irányelv értelmében az árak feltüntetésével kapcsolatos esetleges javaslatnak figyelembe kell vennie különösen a kiskereskedelmi kisvállalkozásoknak az irányelv alkalmazása során szerzett tapasztalatait, többek között a technológiai fejlesztések és a közös valuta bevezetése tekintetében [(14) preambulumbekezdés]. Annak érdekében, hogy kellő megalapozottsággal dönthessen a teendőkről, továbbá a jobb szabályozás elveivel is összhangban a Bizottság felmérést készített (még a bővítés előtt, tehát a 15 régi tagállamra kiterjedően), amely megkísérelte elemezni, milyen hatást gyakorolnak ténylegesen a 6. cikk előírásai és végrehajtásuk a kiskereskedelmi kisvállalkozásokra, a belső piac működésére, valamint a fogyasztóvédelem szintjére általában.[1] Ez a korábbi felmérés több olyan kérdésre is ráirányította a figyelmet, amelyeket érdemes az irányelvvel kapcsolatos konzultáció során áttekinteni.

A Bizottság a tervek szerint konzultálni fog az érdekeltekkel arról, hogy milyen hatást gyakorolt az irányelv a belső piacra és a fogyasztóvédelem szintjére általában. A melléklet felsorol néhány olyan kérdést, amelyekkel a felülvizsgálat során foglalkozni kell. A konzultációs folyamat, valamint az uniós fogyasztóvédelmi jog jelenleg folyó felülvizsgálatának eredményei alapján a Bizottság megvizsgálja majd, hogy szükséges-e jogalkotási kezdeményezéseket is tennie az árak feltüntetése terén. Az árak feltüntetését szabályozó irányelv felülvizsgálata összhangban van a Bizottságnak a jobb szabályozásra és a szabályozási környezet egyszerűsítésére irányuló törekvéseivel.

2. AZ IRÁNYELV LEGFONTOSABB RENDELKEZÉSEI

Az irányelv fő célkitűzése, hogy a fogyasztók jobb tájékoztatása és az árak összehasonlításának megkönnyítése érdekében a kereskedők a fogyasztóknak kínált valamennyi terméken feltüntessék az eladási árat és a mértékegységenkénti árat (egységárat). Az eladási árnak egyértelműnek, könnyen beazonosíthatónak és tisztán olvashatónak kell lennie (4. cikk).

Az irányelv tárgyi hatálya a termékekre terjed ki. Bár az irányelv nem tartalmazza a „termékek” fogalommeghatározását, a fogalom más jogszabályok[2] alapján úgy értelmezhető,

---

[1] „A fogyasztóknak kínált termékek árának feltüntetésével kapcsolatos fogyasztóvédelemről szóló 98/6/EK irányelv értékelése”, összeállította az EIM Business & Policy Research.

[2] Például a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 85/374/EGK irányelv 2. cikke

hogy az ingó dolgokat foglalja magában. Ebből következően az irányelvet a szolgáltatásokra nem kell alkalmazni.[3]

A kereskedők által a fogyasztóknak kínált termékek körében az eladási ár és az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség általános érvényű. Az irányelv 3. cikkének (2) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi, hogy a tagállamok eltekintsenek az általános kötelezettség alkalmazásától a szolgáltatások nyújtása során szállított termékek esetében, az árverés útján való értékesítéskor, valamint műtárgyak és régiségek eladásakor. Az eltérés engedélyezésével tehát a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy sem az eladási árat, sem az egységárat nem kell feltüntetni.

A 3. cikk (3) bekezdése előírja, hogy az ömlesztve értékesített termékek, azaz a fogyasztó jelenlétében kimért, nem előre csomagolt termékek esetében az eladási árat nem kell feltüntetni. Mivel az ilyen termékek eladási ára nem határozható meg mindaddig, amíg a fogyasztó meg nem mondja, mennyit kíván vásárolni, egyedül az egységárat kell feltüntetni.

A 3. cikk (1) bekezdése értelmében az egységárat nem kell feltüntetni, ha megegyezik az eladási árral (például ha a csomagolt termék mennyisége éppen egységnyi). Az 5. cikk alapján továbbá a tagállamok mentesítést adhatnak az olyan termékek egységárának feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alól, amelyek esetében ez a termék jellege vagy rendeltetése miatt nem lenne célszerű, vagy zavart keltene.

A tagállamok átmenetileg mentességet adhatnak az egységár feltüntetésének kötelezettsége alól akkor is, ha az túlzott terhet jelentene egyes kiskereskedelmi kisvállalkozások számára az eladásra kínált termékek száma, az értékesítési terület, az értékesítés helyének jellege vagy olyan sajátos értékesítési feltételek miatt, amelyek következtében a termék közvetlenül nem hozzáférhető a fogyasztó számára, illetve egyes vállalkozási formák, például a vándorkereskedelem bizonyos típusai esetében (6. cikk). Ez a mentesség nem alkalmazható az érintett vállalkozások által ömlesztve értékesített termékekre.

Az irányelv végül előírja, hogy annak érdekében, hogy a rendszer átláthatósága az euro bevezetése során is fennmaradjon [(13) preambulumbekezdés], a tagállamok korlátozhatják a feltüntetendő árak számát (4. cikk).

Az irányelv 10. cikkében foglalt minimális harmonizációs rendelkezés nem korlátozza a tagállamokat abban, hogy a Szerződés alapján fennálló kötelezettségeik sérelme nélkül olyan rendelkezéseket fogadjanak el vagy tartsanak hatályban, amelyek az irányelvben előírtaknál előnyösebbek a fogyasztói tájékoztatás és az árak összehasonlítása tekintetében.

3. A SZABÁLYOZÁS LEHETŐSÉGEI

3.1. Az általános kötelezettség és korlátai

Az eladási ár és az egységár feltüntetésére vonatkozó általános kötelezettségnek köszönhetően javulhat a fogyasztók helyzete az árak megítélése és összehasonlítása terén; az árak

[3] Egyes tagállamok átültető jogszabályi intézkedései ugyanakkor a szolgáltatásokra is alkalmazandók. Ez a helyzet Belgiumban, Németországban, Luxemburgban, Portugáliában, a Cseh Köztársaságban, Észtországban, Magyarországon, Lettországban, Litvániában, Lengyelországban, Szlovákiában és Szlovéniában.

egymáshoz hasonlítása révén a fogyasztók megalapozottabb döntéseket hozhatnak, ami elősegíti a vállalkozások és a termékek közötti versenyt. Bizonyos árukategóriákban azonban az eladási ár és az egységár feltüntetése lehetetlennek vagy értelmetlennek bizonyulhat, például mert az ár alkufolyamat eredményeképpen áll elő, vagy mert az áru nem hasonlítható össze egykönnyen más hasonló termékekkel. Ezért az irányelv lehetővé teszi, hogy a tagállamok eltekintsenek a 3. cikk (1) bekezdésében előírt általános kötelezettség alkalmazásától a szolgáltatások nyújtása során szállított termékek (például a fodrászatban felhasznált hajsampon) esetében, az árverés útján való értékesítéskor, valamint műtárgyak és régiségek eladásakor.

Egyedül Franciaország és Finnország döntött úgy, hogy nem él ezzel a lehetőséggel, és nem mentesíti ezeket a termékeket az eladási ár és az egységár feltüntetésére vonatkozó általános kötelezettség alól. Svédországban a mentesítés csak az árverés útján és hasonló jellegű eljárásokkal értékesített termékekre vonatkozik. Magyarországon az árverés útján értékesített termékek csak akkor mentesülnek az eladási ár és az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alól, ha az árverés hirdetménye megadja a kikiáltási árat. Belgium azokat a termékeket mentesíti, amelyeket szolgáltatás nyújtása során szállítanak, illetőleg amelyeket állami eljárással értékesítenek. A lengyel jog szerint az áruk ára beépíthető a szolgáltatások árába: ez azt jelenti, hogy a szolgáltatás nyújtása során szállított áruk eladási árának és egységárának feltüntetése nem kötelező. Luxemburgban a műtárgyak és a régiségek eladására csak akkor alkalmazható a mentesség, ha a kérdéses termékeken olyan egyértelmű jelzést helyeznek el, amelynek alapján azok kikereshetők az üzlethelyiségben kötelezően, a fogyasztók számára hozzáférhető módon elhelyezett árlistán. A többi tagállam teljes mértékben élt a mentesítés lehetőségével.

3.2. Az egységár: a kizárás esetei

Az irányelv elismeri, hogy egyes termékek esetében az egységár feltüntetése nem lenne célszerű vagy zavart okozhatna, például ha a mennyiség jelzése szükségtelen az árak összehasonlítása szempontjából, vagy ha ugyanabban a csomagolásban különböző termékeket értékesítenek [(10) preambulumbekezdés]. Ezért az 5. cikk (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy a tagállamok ilyen termékek esetében mentességet adjanak az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alól.

Valamennyi tagállam vezetett be mentességeket az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alól. A tagállamok túlnyomó többsége megjelölte azokat az árukategóriákat, amelyek esetében nem kell feltüntetni az egységárat. A svéd jog nem sorolja fel tételesen a mentesített termékeket, hanem előírja, hogy az egységárat nem kell feltüntetni, ha a termék jellege vagy rendeltetése alapján feltehető, hogy az egységár feltüntetése szükségtelen volna vagy zavart okozhatna. A máltai és a lengyel jogszabályok ugyancsak nem sorolják fel tételesen a mentesített termékeket, hanem felhatalmazzák a kérdésben hatáskörrel rendelkező hatóságot az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alóli mentesség megadására. Végezetül a ciprusi, a lett és a litván átültető intézkedések rövid felsorolás formájában példákat adnak azokra a termékekre, amelyekre a kötelezettség nem alkalmazandó.

A tagállamok az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alól felmentett áruk körét egészen különbözőképpen választották meg. A legtöbb nemzeti átültető jogszabályban megjelenik az irányelv preambulumában található példa, és mentességben részesülnek azok a termékek, amelyek egyetlen csomagolásban kínált különféle árucikkekből tevődnek össze. Az egységár feltüntetését általában akkor is szükségtelennek ítélik, ha az árut egy bizonyos küszöbértéknél kisebb mennyiségben kínálják (ez a mennyiség a Ciprusban és Litvániában

előírt 5 g-tól vagy 5 ml-től a Luxemburgban előírt 100 g-ig vagy 100 ml-ig terjed). Több tagállam is mentesítette az automatából megvásárolható árukat vagy azok egy részét. Az Egyesült Királyságban és Észtországban az irányelv 6. cikkét átültető nemzeti rendelkezés az automatából megvásárolható, előre csomagolt, állandó mennyiségben kínált árukat mentesíti az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alól.

A mentesített termékek között több esetben is szerepelnek az egyenként, azonnali fogyasztás céljából árusított termékek (például a fagylalt), a különböző termékekből összeállított teljes készételek, azok a sűrített vagy dehidratált élelmiszerek, amelyekhez fogyasztás előtt vizet vagy más anyagot kell adni, az egységenként értékesített termékek, valamint a közelgő lejáratú, csökkentett áron értékesített élelmiszerek. Dánia, Finnország, Észtország és Szlovákia kifejezetten tiltja az egységár feltüntetését azon egyenként árusított termékeken, amelyek minőségük módosulása nélkül nem oszthatók fel és amelyeken nem kell feltüntetni a nettó alapanyag-tartalmat.

Más mentességek konkrétabbak. A dán jog például kizárja a nem előre csomagolt pék- és cukrászsüteményeket, Észtország pedig a csokifigurákat és a meglepetéstojásokat, valamint a friss primőr zöldséget, az edényben árusított konyhakerti zöldségféléket, a leheletfrissítőket és a rágógumit. Finnország mentességet ad a csokitojásnak, a díszítési célú édességeknek, valamint a pék- és cukrászipari termékeknek. Hollandiában, Észtországban és Szlovéniában nem kell feltüntetni az egységárat a kirakatban elhelyezett árukon. Lengyelország a virágokat és a növényeket, az élő állatokat, az egyenként árusított, nem előre csomagolt élelmiszereket és a szokásosan nagy mennyiségben árusított árukat, valamint az üzlethelyiségen kívül vagy speciális vásárokon eladásra kínált árukat és a 4 złotynál alacsonyabb eladási árú árukat mentesíti. Görögország a kozmetikai termékeknek, az illatszereknek és a tisztálkodási szereknek, Németország az italoknak és a rágódohánynak, végezetül Spanyolország a szabályozott eredetmegjelöléssel vagy földrajzi jelzéssel ellátott boroknak és szeszes italoknak ad mentességet.

3.3. Az egységár: pozitív jegyzékek

Annak érdekében, hogy a kereskedők és a hatóságok könnyebben alkalmazhassák az előírásokat, a tagállamok az irányelv 5. cikkének (2) bekezdése értelmében összeállíthatják azon, az élelmiszerek körén kívül eső termékek és termékkategóriák jegyzékét, amelyekre alkalmazni kell az egységár feltüntetésére vonatkozó követelményt.

Csak néhány tagállam élt azzal a lehetőséggel, hogy az 5. cikk (2) bekezdése alapján összeállíthatja azon, az élelmiszerek körén kívül eső termékek és termékkategóriák jegyzékét, amelyekre alkalmazni kell az egységár feltüntetésére vonatkozó követelményt. Franciaország, Belgium és Luxemburg bő pozitív jegyzékeket fogadott el az élelmiszerektől eltérő árukra. Dániában és Finnországban olyan jegyzékeket állítottak össze, amelyek élelmiszereket és egyéb termékeket egyaránt tartalmaznak. Az észt jogszabályok szerint egységárként egy darab árát kell feltüntetni a papírszalvéták, papírzsebkendők és papírterítők, az egészségügyi betétek, a pelenkabetétek és a tamponok esetében. Végezetül az osztrák jogszabályok nem rendelkeznek az élelmiszerektől eltérő azon termékek jegyzékéről, amelyeken fel kell tüntetni az egységárat, hanem felhatalmazzák a kérdésben hatáskörrel rendelkező hatóságot e termékek körének megállapítására.

4. A FELTÜNTETÉS KÖVETELMÉNYEI

Az irányelv szerint az eladási árnak és az egységárnak egyértelműnek, könnyen beazonosíthatónak és tisztán olvashatónak kell lennie (4. cikk). Eladási árként és egységárként az áru (adott, illetve egységnyi mennyiségének) végleges árát kell feltüntetni, amelynek tartalmaznia kell a hozzáadottérték-adót és más adókat is (2. cikk).

Valamennyi tagállam helyesen ültette át nemzeti jogába az irányelv 4. cikkét, több helyütt pedig további előírásokat is bevezettek az árazásra és az árak feltüntetésére vonatkozóan. Dánia, Finnország, Svédország és Franciaország úgy rendelkezett, hogy mindig egyértelműnek kell lennie, hogy a feltüntetett ár mire vonatkozik. A spanyol jog előírja, hogy az eladási árnak és az egységárnak egy látómezőbe kell esnie, míg Görögországban azonos méretűeknek kell lenniük. Luxemburgban az éttermekben, az italboltokban, valamint az élelmiszert és italokat felszolgáló valamennyi vendéglátó-ipari egységben a feltüntetett eladási árnak tartalmaznia kell a kiszolgálás díját is.

A 4. cikknek az a célja, hogy a fogyasztók homogén, átlátható információhoz jussanak. Az irányelv ugyanakkor elismeri, hogy a tervezett rendszer átláthatóságát veszélyeztetheti az euro bevezetése, mert az átállás időszakában a fogyasztók egyszerre több ármegjelöléssel is szembesülnek. Ezért a 4. cikk (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy a tagállamok korlátozzák a feltüntethető árak számát.

Csak néhány ország: Franciaország, Olaszország és Luxemburg vezetett be korlátozásokat a 4. cikk (1) bekezdése alapján. Ezek a korlátozások csak az euro bevezetésével kapcsolatos átmeneti időszakban voltak érvényben. Olaszország a kisebb kiskereskedések számára vezetett be mentességet, Luxemburg előírta azt a konkrét napot, amikor a helyi pénznemben kifejezett árakról az euróban kifejezett árakra át kellett térni, Franciaország pedig úgy rendelkezett, hogy az eladási árat a nemzeti pénznemben és euróban egyaránt, az egységárat egy adott napig csak a nemzeti pénznemben, utána pedig csak euróban kell feltüntetni.

Jelen pillanatban úgy tűnik, hogy egyetlen tagállamban sincs hatályban egyetlen olyan jogszabály sem, amely korlátozná a feltüntethető árak számát, bár nem zárható ki, hogy az eurót a későbbiekben bevezető országok a probléma kezelésére hatályba léptetnek ilyen rendelkezéseket. Megjegyzendő még, hogy Franciaország, Málta és Lengyelország olyan szabályt vezetett be, amely szerint az azonos áron kínált és együtt elhelyezett áruk esetében elegendő egyszer-egyszer feltüntetni az eladási árat és az egységárat. Ez a szabály azonban csak lehetővé teszi a feltüntetendő árak számának csökkentését, de nem korlátozza azt kötelező jelleggel.

5. HIRDETÉSEK

Az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség a 3. cikk (4) bekezdése értelmében az irányelv hatálya alá tartozó termékek eladási árát megemlítő hirdetésekre is vonatkozik. Ez a rendelkezés nem okozott különösebb problémákat az átültetés során. Érdemes ugyanakkor megjegyezni, hogy az Egyesült Királyság úgy döntött, hogy a televízióban, a filmszínházban és a kisebb üzlethelyiségekben vetített reklámok esetében nem követeli meg az egységár feltüntetését.

A 3. cikk (4) bekezdése a fogyasztási cikkekre vonatkozó hirdetések tartalmát szabályozza, ezért össze kell majd hangolni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló 2005/29/EK

irányelv általános szabályaival. Ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy megtévesztőnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely a ténybeli körülmények alapján – figyelembe véve valamennyi jellemzőjét és feltételét, valamint a kommunikációs eszköz korlátait is – az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez szükséges jelentős információkat hagy ki, és ezáltal – a körülményektől függően – ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna meg. A 7. cikk (5) bekezdése kimondja, hogy jelentősnek minősülnek a közösségi jog által megállapított, a reklámot és a marketinget is magukban foglaló kereskedelmi kommunikációra vonatkozó tájékoztatási követelmények. Az árak feltüntetéséről szóló irányelv 3. cikkének (4) bekezdését a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló irányelv II. melléklete kifejezetten megemlíti, ami azt jelenti, hogy ha az árak feltüntetéséről szóló irányelv hatálya alá tartozó fogyasztási cikkek hirdetéseiben nem szerepel az egységár, az önmagában is megvalósítja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló irányelv megsértését.

A Bizottság tudatában van annak, hogy a nemzeti átültető jogszabályok tárgyi hatályában meglévő különbségek azt eredményezhetik, hogy egyes termékkategóriák hirdetéseiben bizonyos tagállamokban kötelező feltüntetni az egységárat, más tagállamokban pedig nem. A Bizottságnak szándékában áll megvizsgálni, hogy mindez valószínűsíthetően akadályozza-e a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat uniós szintű teljes összehangolása révén a piaci integráció és a fogyasztóvédelem terén elérni kívánt célkitűzések megvalósulását.

6. KISKERESKEDELMI KISVÁLLALKOZÁSOK

Az irányelv elismeri, hogy egyes kiskereskedelmi kisvállalkozások számára az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség néha túlzott terhet jelenthet különösen a kínált áruk száma, a értékesítési terület, az értékesítés helyének jellege vagy az üzleti vállalkozás formája miatt (például a vándorkereskedelem bizonyos típusai esetében). Ezért a 6. cikk lehetővé teszi, hogy a tagállamok az ilyen vállalkozások által árusított termékek esetében – az ömlesztve értékesített termékek kivételével – mentességet adjanak az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alól. Ez a mentesség azonban csak átmeneti időszakra adható, amelynek hosszát a tagállamok határozhatják meg.

Több tagállam is élt az irányelv 6. cikke alapján a kiskereskedelmi kisvállalkozásoknak adható mentesség lehetőségével. A mentesség alanyi hatályának meghatározására szolgáló kritériumok ugyanakkor eltéréseket mutatnak. A tagállamok többsége az értékesítési területet veszi figyelembe, és meghatározza azt a küszöbértéket, amely alatt az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség nem alkalmazandó. A küszöbérték a görögországi 50 m^2 és a szlovéniai 500 m^2 között változik.

Néhány tagállam azt a megoldást választotta, hogy az egységárat olyan üzlethelyiségek esetében nem kell feltüntetni, amelyekben a vásárlókat pulton keresztül szolgálják ki (tehát nem önkiszolgáló jellegűek): így jártak el például Hollandiában, Szlovákiában és Görögországban (ez utóbbiban csak az előre csomagolt élelmiszerekre és az italokra vonatkozóan). Franciaországban a mentesség csak a legfeljebb 120 m^2 értékesítési területű, nem önkiszolgáló jellegű kiskereskedelmi egységekre vonatkozik.

Ausztria a legfeljebb kilenc alkalmazottat foglalkoztató magánkereskedőket és a legfeljebb 50 alkalmazottat foglalkoztató vállalkozásokat mentesítette. A legfeljebb öt teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató kereskedők Hollandiában is mentességet élveznek. Az írországi

átültető intézkedések olyan helyiségek esetében adnak mentesítést, amelyekben a kereskedő nem alkalmaz polci árcédula-nyomtató berendezést vagy vonalkód-leolvasót. Hollandia a rendszeres vásárlók otthonában, a járművön és az utcai vagy vízi piacon értékesített termékek esetére biztosít különös eltérést.

A vándorkereskedők az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alól Ausztriában, Írországban és Luxemburgban élveznek mentességet. Az Egyesült Királyság az előírt mennyiségű kenyeret, illetőleg az állandó mennyiségben előre csomagolt termékeket kínáló vándorkereskedőket mentesíti. Észtországban a mentesség az azonos térfogatú vagy tömegű, előre csomagolt, mobil üzletben, trafikban vagy utcai standon kínált vagy értékesített árukra vonatkozik.

Végezetül a máltai jog nem ad közvetlen mentességet, hanem felhatalmazza a kérdésben hatáskörrel rendelkező hatóságot (a fogyasztóügyi minisztert) azon feltételek meghatározására, amelyek mellett a kiskereskedelmi kisvállalkozások vagy a kereskedők más kategóriái mentesíthetők az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alól abban az esetben, ha ez túlzott terhet jelentene számukra.

Dánia, Finnország, Svédország, Magyarország, Lettország, Litvánia és Lengyelország nem vezetett be különös szabályokat a kiskereskedelmi kisvállalkozásokra. Belgium, Olaszország, Portugália és Spanyolország előbb bevezetett egy ideiglenes rendszert a kiskereskedelmi kisvállalkozások számára, de aztán az euro bevezetéséhez kapcsolódó átmeneti időszak végén nem döntött e rendszer meghosszabbításáról. Ciprus nemrégiben módosította nemzeti rendelkezéseit és szüntette meg a mentességet.

Az irányelv értelmében a tagállamok csak átmeneti időszakra adhatnak mentességet a kiskereskedelmi kisvállalkozások számára az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alól. Ennek ellenére egyedül a Cseh Köztársaság átültető rendelkezései tartalmazzák azt a konkrét dátumot (2014. május 1-jét), ameddig a mentesség alkalmazható. A görög jog a mentesség időtartamát az irányelv szövegéhez köti: az egységár feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alóli mentesség mindaddig alkalmazandó, ameddig a Közösség a 12. cikknek megfelelően újból meg nem vizsgálja a kérdést. A német átültető intézkedések megemlítik a mentesség átmeneti jellegét, de nem írják elő, meddig lehet vele élni. A jelek szerint a többi tagállam nem tesz utalást arra, hogy a mentesség csak átmeneti időszakra szól, bár többük egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy nem szánja állandó jellegűnek.

Az irányelv 12. cikkével és preambulumával összhangban a Bizottság elvégzett egy felmérést az irányelv hatásainak értékelésére, különös tekintettel a kiskereskedelmi kisvállalkozásokra vonatkozó árfeltüntetési követelményekre. A felmérés során kiderült, hogy a kiskereskedelmi kisvállalkozások számára az egységár feltüntetését a beárazásra szolgáló eszközökből és módszerekből fakadó akadályok nehezítik. A kiskereskedelmi kisvállalkozások gyakrabban alkalmaznak kézi, és ritkábban számítógépes módszereket a beárazáshoz, ami a számítások elvégzése, a módosítások és az egységárak kiírása szempontjából többletterhet jelent. Bár egyre újabb technológiák válnak mind gyorsabban hozzáférhetővé, a magasabb költségek, az elégtelen megtérülés és a rendszerek bonyolultsága miatt a legkisebb kiskereskedők várhatóan egy ideig még nem élnek majd a bennük rejlő előnyökkel.

Ugyanakkor vannak arra utaló jelek, hogy ezek a nehézségek nem túlzottak az irányelv által elérni kívánt fogyasztóvédelmi célkitűzésekhez képest. A Bizottság felmérése szerint a tizenöt régi tagállamban csak a kiskereskedelmi kisvállalkozások kisebb része (39 %-a) tekinti tehernek az egységárak feltüntetését. A tizenöt régi tagállamban a kiskereskedelmi

kisvállalkozások többsége egyetért azzal, hogy mérettől függetlenül minden kiskereskedelmi egységben gondoskodni kell az egységárak feltüntetéséről. Az egységárakat ma is feltüntető kiskereskedők erőteljesebben szorgalmazzák az egységárak feltüntetésére vonatkozó kötelezettség általános kiterjesztését, mint azok, amelyek jelenleg mentességet élveznek.

A Bizottság az összegyűjtött adatokat az irányelv esetleges felülvizsgálata szempontjából nem tartja kellően meggyőzőnek. Először is, a felmérést a kiskereskedelmi kisvállalkozás fogalmának egységesített meghatározása (0–20 alkalmazott) alapján kellett elvégezni, miközben – harmonizált közösségi fogalommeghatározás hiányában – az egyes tagállamok jogrendszerében a kiskereskedelmi kisvállalkozás fogalommeghatározása eléggé tarka képet mutat. Másodszor, a tanulmány nem terjedt ki az új tagállamokra, amelyekben a kisebb kiskereskedők különleges problémákkal is küzdhetnek (bár mint fentebb láttuk, négy új tagállam egyáltalán nem élt a 6. cikk szerinti mentesség lehetőségével).

7. KÖVETKEZTETÉSEK

Az irányelv átültetése egyetlen tagállamban sem jelentett különösebb nehézséget. Az irányelvet valamennyi tagállam végrehajtotta, bár némelyik a 11. cikk (1) bekezdésében megjelölt határidő, 2000. március 18. után. A Bizottság felmérése azt mutatja, hogy széles körű az egyetértés abban, hogy az irányelv hozzájárult a fogyasztók gazdasági érdekei védelmének fokozásához, bár hatásainak tényleges terjedelme még tisztázatlan.

Az irányelv nagy mozgásteret hagy a tagállamoknak az átültető intézkedések tartalmát illetően. Több cikk is választási lehetőséget ad a nemzeti jogalkotó kezébe: ennek eredményeképpen az irányelvet átültető nemzeti jogszabályok bizonyos kérdésekben nagymértékben eltérnek egymástól. Ez persze nem mindig van így: bizonyos előírások tekintetében a tagállamok túlnyomó többsége azonos nemzeti szintű normatív megoldásokat fogadott el.

E mozgástér miatt a tagállamok nemigen éltek a 10. cikkben foglalt minimális harmonizációs rendelkezés adta lehetőséggel, hogy olyan rendelkezéseket fogadjanak el vagy tartsanak hatályban, amelyek az irányelvben előírtaknál előnyösebbek a fogyasztói tájékoztatás és az árak összehasonlítása tekintetében. Az irányelv esetleges felülvizsgálatával összefüggésben a Bizottság ezért meg kívánja fontolni, hogy fenn kell-e tartani a 10. cikkben foglalt minimális harmonizációs rendelkezést.

Ami az olyan termékek egységárának feltüntetésére vonatkozó kötelezettség alóli mentesítés lehetőségét illeti, amelyeken a termék jellegénél vagy céljánál fogva célszerűtlen volna feltüntetni az egységárat, az átültetést szemlélve tarka kép tárul szemünk elé: míg egyes termékkategóriákat csaknem valamennyi tagállam mentesít, több meglehetősen sajátos kivétel is van, amelyek az 5. cikk (1) bekezdése alapján nem minden esetben tűnnek indokoltnak. Ez nemkívánatos egyenlőtlenségeket okoz az európai fogyasztóvédelem szintjében, ezért esetleg további iránymutatásra lehet szükség abban a kérdésben, hogy mely termékek vagy termékkategóriák vonhatók az egységárak feltüntetésére vonatkozó kötelezettség vagy éppen az az alóli mentesítés hatálya alá.

Végezetül, mint már említettük, a Bizottság meg kívánja hallgatni az érdekeltek véleményét a 6. cikk alkalmazásáról, különös tekintettel a rendelkezésnek a kiskereskedelmi kisvállalkozások gazdasági tevékenységére gyakorolt hatására. A Bizottság szívesen venne különösen minden észrevételt azzal kapcsolatban, hogy továbbra is szükség van-e az irányelv

alapján megadható ideiglenes mentesítésre, illetve szükséges-e európai szinten egységes meghatározást bevezetni a kiskereskedelmi kisvállalkozás fogalmára.

MELLÉKLET

Kérdések a konzultációhoz

A. kérdés: Meg kell-e őrizni a 3. cikk (2) bekezdésének eltérését?

1. opció: Vitatható, hogy a 3. cikk (2) bekezdésében említett termékek egységárának feltüntetése alkalmas-e arra, hogy a fogyasztók számára az árak egyszerű összehasonlításán alapuló megalapozott választásokat tegyen lehetővé. Valójában a legtöbb tagállam kizárta ezeket a termékeket a nemzeti átültetési intézkedések alkalmazási köréből. Franciaország és Finnország, mely nem élt ezzel a lehetőséggel, a termékkategóriák pozitív listáját léptette életbe, amelyekre az egységár feltüntetésének kötelezettsége alkalmazandó marad: ennek eredményeképpen a legtöbb esetben a 3. cikk (2) bekezdésében feltüntetett termékek egységárát ezekben az országokban sem kell feltüntetni. Ezért helyénvaló lehet kizárni e termékeket az irányelv alkalmazási köréből, és megszüntetni az eltérést.

2. opció: Azt is lehetséges fenntartani, hogy – mivel az 5. cikk (1) bekezdése szerint a tagállamok továbbra is szabadon felfüggeszthetik az olyan termékek egységárának feltüntetési kötelezettségét, amelyek számára ez a feltüntetés nem lenne hasznos – ezen áruknak az irányelv 3. cikke (2) bekezdésének alkalmazási köréből való kizárása szükségtelen. A 3. cikk (2) bekezdésének egésze hatályát vesztené, és a tagállamok szabadon meghatározhatnák, hogy e termékek egységárát az 5. cikk (1) bekezdése szerint fel kell-e tüntetni.

3. opció: Harmadik lehetőség az eltérés jelenlegi formában való megtartása lenne.

B. kérdés: Mely termékekre kell az egységár feltüntetésének kötelezettségét kiszabni?

1. opció: A tagállamok különbözőképpen látják, hogy mely termékeknek nem kell magukon viselniük az egységár feltüntetését, mivel a feltüntetés a termékek természete és rendeltetése miatt nem lenne hasznos, vagy könnyen zavart keltene. Bár ez bizonyos mértékig indokolt lehet, a nemzeti sajátosságokat figyelembe véve bizonyíthatóan egyértelmű szükség van valamilyen útmutatásra. Lehetséges lenne például azon termékkategóriák indikatív vagy teljes listáját európai szinten életbe léptetni, amelyek esetében szükségtelen az egységár feltüntetése. Ha egy ilyen teljes lista létrejött, az 5. cikk (1) bekezdése hatályon kívül helyezhető.

2. opció: Egy másik opció azon termékek vagy termékkategóriák európai szintű létrehozása lenne, amelyekre az egységár feltüntetésének kötelezettsége alkalmazandó. Egy ilyen pozitív lista valójában meghatározná az irányelv pontos alkalmazási körét, és megszüntetne minden jogbizonytalanságot a fogyasztók, valamint a vállalkozások számára. Ha egy ilyen lista életbe lépne, az 5. cikk hatályon kívül helyezhető.

3. opció: harmadik lehetőség azon kritériumok meghatározása lenne, amelyeket a tagállamoknak az 5. cikk (1) bekezdésének végrehajtásához figyelembe kell venniük. Ez anélkül korlátozná a tagállamok által élvezett nagyfokú diszkréciót, hogy az 5. cikk megszüntetéséhez vezetne.

<u>C. kérdés</u>: A hirdetésről szóló különleges szabályokat fenn kell-e tartani ebben az összefüggésben?

1. opció: Vitatható, hogy a fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv biztosítja-e a fogyasztók megfelelő védelmét minden olyan hirdetéssel szemben, amely félrevezetheti őket a termékek árát illetően. Ha igen, a 3. cikk (4) bekezdése hatályon kívül helyezhető. Ebben az esetben az illetékes nemzeti hatóságoknak értékelniük kell, hogy az árfeltüntetésről szóló irányelv által szabályozott termékek eladási árát – de egységárát nem – említő hirdetések valószínűleg hatnak-e az átlagfogyasztók gazdasági viselkedésére azáltal, hogy olyan ügyleti döntés meghozatalára késztetik őket, amelyet másképpen nem hoznának.

2. opció: Ha az egységár hirdetésben való feltüntetését bármely esetben lényegesnek ítélik a magas szintű fogyasztóvédelem biztosítására, a 3. cikk (4) bekezdése hatályon kívül helyezhető, és egy megfelelő rendelkezést lehet hozzáadni azon gyakorlatok fekete listájához, amelyeket a 2005/29/EK irányelv szerint mindig tisztességtelennek ítélnek. A fekete lista egységes alkalmazásának biztosítása érdekében azonban meg kell határozni egy termék-alaplistát, amelyek esetében az egységár hirdetésből való kihagyását mindig tisztességtelennek tartanák.

<u>D. kérdés</u>: A kiskereskedelmi kisvállalkozásokra vonatkozó eltérés állandó legyen-e? Ha igen, bevezessék-e a kiskereskedelmi kisvállalkozások európai fogalmát? Hogyan kellene megfogalmazni?

1. opció: Az irányelv lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az egységár feltüntetésének kötelezettségét a kiskereskedelmi kisvállalkozásokra csak a nemzeti jogszabályok által meghatározandó korlátozott ideig függesszék fel. Az első opció a kiskereskedelmi kisvállalkozások egészének az irányelv alkalmazási köréből való kizárása lenne. Ez az opció azonban azon a feltételezésen nyugszik, hogy a fogyasztási cikkek egységárának feltüntetési kötelezettsége jelentős akadályt képez az ilyen vállalkozások számára. A Bizottságnak jelenleg nincs bizonyítéka arra, hogy ez így van: mind a tanulmány eredménye, mind az azon tagállamok által végzett választás, amelyek nem használták az eltérést, inkább azt sugallja, hogy az említett kötelezettség további akadályt jelent, amely azonban nem nagymértékű vagy aránytalan. Ha a kiskereskedelmi kisvállalkozásokat kizárják az irányelv alkalmazási köréből, ki lehetne dolgozni az ilyen vállalkozások pontos európai meghatározását a jogbiztonság biztosítása érdekében.

2. opció: Vitatható, hogy az egységár feltüntetésének kötelezettsége nem képez-e nagy akadályt a kiskereskedelmi kisvállalkozások számára. Ha igen, a 6. cikk eltérését teljes egészében el kell törölni.

3. opció: Végül a 6. cikkben említett eltérés lehetőségét meghatározott időre ki lehet terjeszteni annak jövőbeli újraértékelése céljából, hogy a műszaki fejlődések könnyítenek-e azokon az akadályokon, amelyekkel a kiskereskedelmi kisvállalkozások szembenéznek az egységár feltüntetése érdekében. Ez esetben továbbá szükséges lenne meghatározni azt az időszakot, amikor az eltérés hozzáférhető marad, valamint azon vállalkozásokat, amelyek ebből profitálnának.

<u>E. kérdés</u>: Fenn kell-e tartani a minimális harmonizációs rendelkezést?

1. opció: Vitatható, hogy mivel a tagállamoknak szinte semmi haszna nem volt abból a lehetőségből, hogy szigorúbb fogyasztóvédelmi szabályokat vezethetnek be vagy tarthatnak fenn az irányelv által harmonizált területen, van-e lehetőség az árfeltüntetések teljesen harmonizált rendszere felé haladni, ezáltal kombinálva a magasszintű fogyasztóvédelmet és a teljes piaci integrációt.

2. opció: A 10. cikk záradékának megszüntetése csökkentené a tagállamok diszkrécióját az irányelv végrehajtásakor. Ebben a fázisban továbbá a Bizottságnak nincs meggyőző bizonyítéka arra, hogy a fogyasztási cikkek árfeltüntetésére vonatkozó nemzeti törvényekben meglévő eltérések jelentős belső piaci akadályokat teremtenek, és gátolják a határokon átnyúló kereskedelmet.